Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca 1 de la Riera de Rellinars

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Llera esquerra de la Riera de Rellinars
Emplaçament	S'hi accedeix per un corriol que recorre el marge esquerre de la Riera de Rellinars.
Alçada:	355

Coordenades:

Latitud:	41.63473
Longitud:	1.91916
UTM Est (X):	409977
UTM Nord (Y):	4609786

Classificació

Número de fitxa	08179 - 223
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Presenta un enderroc general.
Protecció	Inexistent
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08178A006000180000OK
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 26/01/2019 - 01:00

Descripció

Restes d'una barraca de pedra seca, de planta circular (2,05 m de diàmetre interior), situada al mig d'un corriol que transcorre paral·lelament pel vessant esquerra de la Riera de Rellinars, en direcció a la presa. S'hi accedeix des del nucli antic, pel carrer de les Fonts tot i que també es pot fer pel carrer del Molí. Al final d'aquest, a mà esquerra formant un revolt neix un camí de terra que al cap d'uns metres es bifurca. Prendrem el de la dreta tot seguint un corriol que passa pel costat d'un pou de captació d'aigües. Travessarem el torrent que desaigua a la riera de Rellinars i deixant la barraca de la Vinya del Bernat a mà dreta, continuarem sense deixar el corriol fins a localitzar les restes de la construcció que passen desapercebudes per la verdor de les molses que van cobrint la pedra. Els rocs visibles són força irregulars, sense desbastar. La part més important conservada és la que està adossada al marge (1,80 metres d'alçada) i de la que es conserva bona part de l'arrencada de la coberta, que estava realitzada seguint el sistema d' aproximació de filades. El gruix dels murs és de 0,70 metres. La porta estava orientada al sud i se'n conserva el brancal esquerra (0,80 metres). Al davant mateix de la porta hi ha una pedra força allargada i ampla que sembla formar part del llindar. En el pany de paret adossat al marge es conserva un tinell o cocó de petites dimensions (0,20 m d'amplada x 0,20 metres d'alçada x 0,40 metres de profunditat).

Observacions:

Consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 18884.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de

pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

